

Oslo, 6. november 2014

Til

Næringsminister Monica Mæland
Fiskeriminister Elisabeth Aspaker
Klima- og miljøminister Tine Sundtoft
Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner

Kopi til statssekretærene Lars Øy og Tore Vamraak ved Statsministerens kontor

Norsk Bergindustri kommentar til Miljødirektoratets uttalelse om Engebøfjellet

Vi konstaterer at Miljødirektoratet har avgitt vurdering i Engebøsaken allerede en uke etter at Fiskeridirektoratet valgte å opprettholde sin innsigelse til prosjektet.

Miljødirektoratet signaliserer at de er fornøyde med de resultater undersøkelsene av strømforhold og partikkelspredning gir, og sier at disse viser at sannsynligheten for partikkelspredning ut av deponiområdet er lav. For de fleste artene og naturtypene som kan bli berørt anser direktoratet at effekten ikke vil ha kritisk betydning for bestandene nasjonalt.

Direktoratet legger stor vekt på hensynet til rødlisteartene blålange og pigghå, og konkluderer med at det kan være gytefelt for blålange og oppvekstområde for pigghå i deponiområdet. Dette synes å være den viktigste grunnen til at Miljødirektoratet anbefaler at innsigelsen fra Fiskeridirektoratet bør tas til følge.

Miljødirektør Ellen Hambro siteres blant annet som følger: "*Det er generell kunnskapsmangel om arter og naturtyper i marine områder og derfor vanskelig å gi eksakte vurderinger om effekten av menneskelig påvirkning.*"

I KU- rapport i forbindelse med Engebø-prosjektet fra 2008 skriver Havforskningsinstituttet følgende:

"Rødlisteartene pigghå, blålange og vanlig uer som ble tatt under prøvofiske hører til, og blir sannsynligvis rekruttert fra bestander i tilgrensende, større havområder og det drives fremdeles et kommersielt fiske i disse områdene. Forekomsten av disse artene i Førdefjorden er på ingen måte unik, man vil finne disse i flere av nabofjordene, og har en marginal betydning i forhold til resten av bestandene."

De berørte artene fins langs hele kysten i Norge, det fiskes på dem som bifangst og det er liten grunn til å tro at Førdefjorden har avgjørende betydning for overlevelse eller utbredelse.

Norsk Bergindustri/Norwegian Mineral Industry,
Næringslivets Hus, P.O. Box 7072 Majorstua, N-0306 OSLO
tlf. (00 47) 23 08 80 00 www.norskbergindustri.no epost@norskbergindustri.no

Om blålange:

Blålange forekommer langs hele norskekysten slik kartet under viser. I følge Havforskningsinstituttets hjemmeside¹ er fisken vanligst på mellom 350 og 500 meters dyp, og gyter blant annet på Reykjanesryggen sør for Island, ved Færøyane, vest av Hebridane og langs Storegga. Blålange er kjent å opptre spesielt konsentrert i gyteperioden, og dette har gjort fisken spesielt utsatt for overfiske.

Antallet individer blålange som er funnet i Førdefjorden var fire - 4 - individer i henholdsvis 2008 og 2014, samt mulige feil identifiserte egg. Dette synes å være et tynt grunnlag for å konkludere med at Førdefjorden er et viktig område for denne arten, og området fremstår heller som marginalt.

Fiskipedias kart over blålangens utbredelse, basert på Aschehougs store fiskebok, fra 2005. Engebø inntegnet (sort prikk).

Miljødirektoratet konkluderer med at det er sannsynlig at det finnes et gytefelt av blålange på 300 meters dyp basert på funn av uidentifiserte egg som var antatt å være langeegg (ikke DNA-testet). Dette sies om en art som i følge ICES Journal of Marine Science² anses å hovedsakelig gyte på dyp større enn 730 meter. Miljødirektoratets konklusjon er derfor etter vår oppfatning å trekke føre var prinsippet svært langt.

Miljødirektoratets skriver at en kartlegging langs hele kysten er nødvendig for å få kunnskap om viktigheten av Førdefjorden som gyteplass for blålange. Norsk Bergindustri finner det imidlertid sterkt urimelig at en skal fryse all planlegging av gruveaktivitet langs kysten i Norge til en slik kartlegging er gjennomført, som i praksis vil være konsekvensen.

Om pigghå:

I forbindelse med konsekvensutredningen for Engebøprosjektet ble det i 2008 funnet tre - 3 - eksemplarer av pigghå i ytre delen av Førdefjorden (utenfor deponiområdet) og på vann grunnere enn

¹ <http://www.imr.no/temasider/fisk/lange/blalange/nn-no>

² Large Et. al (2009) Spatial and temporal distribution of spawning aggregations of blue ling (*Molva dypterygia*) west and northwest of the British Isles. ICES Journal of Marine Science 67: 494–501.

100 meter. Det ble ikke påvist nye individer i 2014. Miljødirektoratet konkluderer likevel med at Førdefjorden kan være et oppvekstområde for pigghå.

I følge Miljødirektoratet er denne arten rødlistet. På Havforskningsinstituttet sin hjemmeside ligger det imidlertid en artikkel publisert 6. august 2014 som sier at det fins mange millioner eksemplarer i Nordøst-Atlanterhavet, at arten er verdensomspennende, at det meldes om store fangster langs Sør- og Midt-Norge i år, at det riktignok er innført reguleringer, men at det er god grunn til å anta at arten er økende³.

Når Miljødirektoratet seks år etter funnet av tre - 3 - individer av pigghå i randsonen av deponiet, og etter henvisning til at vi har svært liten kunnskap om hvor pigghåen befinner seg, legger avgjørende betydning på dette funnet framfor forekomsten av rutil, blir denne kampen helt umulig å kjempe for bergindustrien.

Om Engebøforekomsten:

Vi minner om at Engebø-forekomsten er av global betydning når det gjelder titanråstoffer, at den er spesielt ren, uten radioaktivitet, og formodentlig - dersom Nordic Mining får lov til å drive i tråd med sitt opplegg - har mindre miljømessig påvirkning enn konkurrerende strandbaserte uttak. En åpning av Engebø vil befeste og utvikle Norge som industrimineralnasjon. Engebø har mye større nærhet til det viktige europeiske markedet enn konkurrentene slik at utslipp i tilknytning til transport blir betydelig redusert. Råstoffet har ingen kjent giftvirkning, og siden menneskekroppen tåler dette godt, brukes det både i medisin og i metallisk form også til kunstige kroppsdelar.

Om behovet for en samlet politisk vurdering:

Å stoppe en utbygging av Engebø basert på få individer av de aktuelle fiskeartene, som tross rødlistepopuleringen har en mye større geografisk utbredelse enn denne ene fjorden, vil bli oppfattet som en neglisjering av gruenæringen. Selv om det er et krav til fiskestopp for disse artene, ble det likevel fisket hhv. 279 tonn blålange og 155 tonn pigghå i Norge i 2013 (Kilde: landings- og sluttregisteret, Fiskeridirektoratet). Sett i lys av dette, er det uforståelig at Engebø-prosjektet skal være en trussel.

Våre medlemmer finner seg i en avveining av forekomstens viktighet og vi finner oss i å bli veid opp mot andre formål. Denne bedriften har funnet seg i den dyreste utredningen av landbasert industri noensinne og stadig nye krav om undersøkelser. Nå sist ble det skapt et inntrykk av at strøm ville være avgjørende. Nå er strømpopplysningene bra nok, men så er vi plutselig tilbake til start om fisk.

Regjeringen Solbergs ønske om å satse på mineralnæringen framstår som hul med et nei til Engebø. Engebø har blitt en prøvestein på om myndighetene i Norge er fulle av tomme ord eller mener det de sier. De investorer som ikke har gitt opp allerede sier de trenger avgjørelser i denne saken og i Nussir-saken før de tør satse i Norge.

³ http://www.imr.no/nyhetsarkiv/2014/august/piggha-den_vanligste_haiarten_i_norge/nb-no

Vi presiserer at bergindustrien er glad for de strenge miljøreglene som finnes i Norge og framhever dette positivt når vi snakker om norsk bergindustri internasjonalt. Vi aksepterte Trond Giskes meget ambisiøse miljøambisjon i Norges første mineralstrategi fra 2013 om at vi skal være i toppsjiktet blant verdens mest miljøvennlige mineralindustrier.

Norsk Bergindustri forutsetter at det vil gjøres en balansert og helhetlig politisk vurdering i denne saken og at Engebø kan åpnes slik at Norges posisjon som industrimineralnasjon kan bekreftes. Dette vil ha betydning for det faglige miljøet langt utover Nordic Mining.

Med vennlig hilsen

Hanne Markussen Eek
Styreleder

Elisabeth Gammelsæter
Generalsekretær